

POSTANOWIENIE

Dnia 3 września 2019 roku

Sąd Okręgowy w Suwałkach I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Joanna Walczuk
Sędziowie	SSO Cezary Olszewski SSO Agnieszka Kluczyńska (spr)
Protokolant:	sekr. sądowy Ewa Andryszczyk

po rozpoznaniu w dniu 28 sierpnia 2019 roku w Suwałkach

na rozprawie

sprawy z wniosku J. G.

z udziałem (...) S.A. z siedzibą w L., Spółdzielni Mieszkaniowej w F., Spółdzielni (...) w F.

o ustanowienie służebności przesyłu

na skutek apelacji wnioskodawcy J. G. od postanowienia Sądu Rejonowego w Suwałkach z dnia 26 kwietnia 2019 roku, sygn. akt I Ns 414/15

po s t a n a w i a:

1. Apelację oddalić.
2. Zasądzić od wnioskodawcy J. G. na rzecz uczestników postępowania: (...) S.A. z siedzibą w L., Spółdzielni Mieszkaniowej w F., Spółdzielni (...) w F. kwoty po 240,00 zł (dwieście czterdzieści złote) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego w postępowaniu apelacyjnym.

SSO Agnieszka Kluczyńska SSO Cezary Olszewski SSO Joanna Walczuk

Sygn. akt I Ca 324/19

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 26 kwietnia 2019 roku w sprawie I Ns 414/15 Sąd Rejonowy w Suwałkach w sprawie z wniosku J. G. udziałem (...) S.A. z siedzibą w L. o ustanowienie służebności przesyłu oraz w sprawie z wniosku J. G. z udziałem Spółdzielni Mieszkaniowej w F. i Spółdzielni (...) w F. o ustanowienie służebności przesyłu i sprawy z wniosku (...) S.A. z siedzibą w L. z udziałem J. G. o zasiedzenie służebności przesyłu :

- 1) oddalił wniosek J. G. o ustanowienie służebności przesyłu na rzecz uczestnika postępowania (...) S.A. z siedzibą w L.;

2) kosztami postępowania w zakresie wniosku J. G. o ustanowienie służebności przesyłu na rzecz uczestnika postępowania (...) S.A. z siedzibą w L. obciążył wnioskodawcę J. G., pozostawiając ich szczegółowe wyliczenie referendarzowi sądowemu z zaznaczeniem, że koszty zastępstwa prawnego należne są w stawce minimalnej;

3) oddalił wniosek wnioskodawcy J. G. o ustanowienie służebności przesyłu na rzecz uczestnika postępowania Spółdzielni Mieszkaniowej w F.;

4) oddalił wniosek wnioskodawcy J. G. o ustanowienie służebności przesyłu na rzecz uczestnika postępowania Spółdzielni (...) w F.;

5) kosztami postępowania w sprawie z wniosku J. G. o ustanowienie służebności przesyłu z udziałem Spółdzielni Mieszkaniowej w F. i Spółdzielni (...) w F. obciążył wnioskodawcę J. G., pozostawiając ich szczegółowe wyliczenie referendarzowi sądowemu z zaznaczeniem, że koszty zastępstwa prawnego należne są w stawce minimalnej;

6) w sprawie z wniosku (...) S.A. z siedzibą w L. z udziałem J. G. o zasiedzenie stwierdził, że:

a) poprzednik prawny wnioskodawcy (...) S.A. z siedzibą w L. - Skarb Państwa z dniem 01 września 1981 roku zasiedział służebność gruntową o treści odpowiadającej służebności przesyłu na nieruchomości położonej w województwie (...), powiat (...), gmina F. obręb (...) F., oznaczonej numerem geodezyjnym (...), będącej własnością uczestnika postępowania J. G., dla której to nieruchomości w Sądzie Rejonowym w Suwałkach urządzona jest księga wieczysta (...), w zakresie fragmentu linii napowietrznej SN F.-S., której zasięg i przebieg został określony kolorem czerwonym na mapie sporządzonej przez biegłego sądowego z zakresu geodezji i kartografii J. K., będącej załącznikiem do opinii z dnia 22.12.2017r. (k.621-623) stanowiącym jej integralną część (z wyłączeniem fragmentu odgałęzienia linii napowietrznej SN F.-S. w kierunku stacji (...)-(...) F.–Osiedle wraz ze stanowiskami słupowymi, której zasięg i przebieg został określony kolorem czerwonym według wariantu nr 1 na mapie sporządzonej przez biegłego sądowego z zakresu geodezji i kartografii J. K., będącej załącznikiem do opinii z dnia 07.01.2019r. (k.887) stanowiącym jej integralną część), polegającej na prawie swobodnego dostępu do urządzeń elektroenergetycznych średniego napięcia wraz ze stanowiskami słupowymi, korzystania z nich poprzez bieżącą eksploatację, dokonywanie kontroli, przeglądów, konserwacji, modernizacji, remontów, usuwanie awarii, wymiany urządzeń posadowionych na nieruchomości, wraz z prawem wejścia i wjazdu na grunt odpowiednim sprzętem, z jednoczesnym obowiązkiem znoszenia przez każdorazowego właściciela nieruchomości obciążonej istnienia linii przesyłowej i związanych z jej posadowieniem ograniczeń w korzystaniu z nieruchomości w zakresie niezbędnym do zapewnienia prawidłowego i niezakłóconego działania sieci przesyłowej;

b) poprzednik prawny wnioskodawcy (...) S.A. z siedzibą w L. - Skarb Państwa z dniem 29 listopada 1986 roku zasiedział służebność gruntową o treści odpowiadającej służebności przesyłu na nieruchomości położonej w województwie (...), powiat (...), gmina F. obręb (...) F., oznaczonej numerem geodezyjnym (...), będącej własnością uczestnika postępowania J. G., dla której to nieruchomości w Sądzie Rejonowym w Suwałkach urządzona jest księga wieczysta (...), w zakresie fragmentu linii napowietrznej SN F.-Mleczarnia wraz ze stanowiskami słupowymi, w zakresie fragmentu linii napowietrznej SN F.-K. wraz ze stanowiskami słupowymi, której zasięg i przebieg został określony kolorem czerwonym na mapie sporządzonej przez biegłego sądowego z zakresu geodezji i kartografii J. K., będącej załącznikiem do opinii z dnia 22.12.2017r. (k.621-623) stanowiącym jej integralną część, polegającej na prawie swobodnego dostępu do urządzeń elektroenergetycznych średniego napięcia wraz ze stanowiskami słupowymi, korzystania z nich poprzez bieżącą eksploatację, dokonywanie kontroli, przeglądów, konserwacji, modernizacji, remontów, usuwanie awarii, wymiany urządzeń posadowionych na nieruchomości, wraz z prawem wejścia i wjazdu na grunt odpowiednim sprzętem, z jednoczesnym obowiązkiem znoszenia przez każdorazowego właściciela nieruchomości obciążonej istnienia linii przesyłowej i związanych z jej posadowieniem ograniczeń w korzystaniu z nieruchomości w zakresie niezbędnym do zapewnienia prawidłowego i niezakłóconego działania sieci przesyłowej

c) poprzednik prawny wnioskodawcy (...) S.A. z siedzibą w (...) Sp. z o.o. z siedzibą w B. z dniem 12 lipca 2008 roku zasiedział służebność gruntową o treści odpowiadającej służebności przesyłu na nieruchomości położonej w województwie (...), powiat (...), gmina F. obręb (...) F., oznaczonej numerem geodezyjnym (...), będącej własnością uczestnika postępowania J. G., dla której to nieruchomości w Sądzie Rejonowym w Suwałkach urządzona jest księga wieczysta (...), w zakresie odgałęzienia linii napowietrznej SN F.-S. w kierunku stacji (...)-(...) F.–Osiedle wraz ze stanowiskami słupowymi, której zasięg i przebieg został określony kolorem czerwonym według wariantu nr 1 na mapie sporządzonej przez biegłego sądowego z zakresu geodezji i kartografii J. K., będącej załącznikiem do opinii z dnia 07.01.2019r. (k.887), stanowiącym jej integralną część, polegającej na prawie swobodnego dostępu do urządzeń elektroenergetycznych średniego napięcia wraz ze stanowiskami słupowymi, korzystania z nich poprzez bieżącą eksploatację, dokonywanie kontroli, przeglądów, konserwacji, modernizacji, remontów, usuwanie awarii, wymiany urządzeń posadowionych na nieruchomości, wraz z prawem wejścia i wjazdu na grunt odpowiednim sprzętem, z jednoczesnym obowiązkiem znoszenia przez każdorazowego właściciela nieruchomości obciążonej istnienia linii przesyłowej i związanych z jej posadowieniem ograniczeń w korzystaniu z nieruchomości w zakresie niezbędnym do zapewnienia prawidłowego i niezakłóconego działania sieci przesyłowej;

7) kosztami postępowania w sprawie z wniosku (...) S.A. z siedzibą w L. o zasiedzenie służebności przesyłu obciążył wnioskodawcę J. G., pozostawiając ich szczegółowe wyliczenie referendarzowi sądowemu z zaznaczeniem, że koszty zastępstwa prawnego należne są w stawce minimalnej.

U podstaw powyższego rozstrzygnięcia legły następujące ustalenia faktyczne i zważenia prawne:

J. G. jest właścicielem nieruchomości położonej w F., gmina F. oznaczonej numerami geodezyjnymi (...) (poprzednio ozn. nr 308), dla której w Sądzie Rejonowym w Suwałkach prowadzona jest księga wieczysta nr (...). Własność powyższej nieruchomości nabył w dniu 10.12.1993r. od swojej matki Z. G. na podstawie umowy o dożywocie z dnia 10.12.1993 roku Rep. A. nr (...)sporządzonej w Kancelarii Notarialnej Notariusz B. B. w S.. Na przedmiotowej nieruchomości znajdują się 4 napowietrzne linie elektroenergetyczne: SN F.-M., SN F.-Mleczarnia, SN F.-K. oraz SN F.-S. wraz z odgałęzieniem tej linii w kierunku w kierunku stacji (...)-(...) F. osiedle oraz 8 słupów energetycznych pojedynczych i 6 słupów energetycznych podwójnych. Urządzenia elektroenergetyczne w postaci fragmentu linii napowietrznej SN F.-S. na nieruchomości oznaczonej nr geodezyjnym (...) i (...) zostały wybudowane na podstawie m.in. decyzji o lokali lokalizacji szczegółowej Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w S. z dnia 13 kwietnia 1970r. Nr (...) (...), decyzji Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w S. nr (...) (...)z dnia 06.04.1971r. wydanej w trybie art. 35 ustawy z dnia 12 marca 1958r. o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości w przedmiocie zezwolenia Inspektoratowi Budownictwa Rolniczego w S. na przeprowadzenie linii wysokiego napięcia 20kV na trasie od Zakładu (...) do Zakładu (...) w F. przez nieruchomości stanowiące własność m.in. A. G. (poprzedniczki prawnej J. G.) zamieszkałej w m. F. K.. 3. Zezwolenie przewidywało prawo do ubiegania się o odszkodowanie przez właścicieli nieruchomości za straty wynikłe z działań przewidzianych w art. 35 ust 1 i 2 ustawy. Linia energetyczna SN F.-S. na odcinku przebiegającym przez działkę nr (...) została oddana do eksploatacji w dniu 01.09.1971r.

Odgałęzienie fragmentu linii napowietrznej SN F.-S. w kierunku stacji (...)-(...) F. osiedle zostało wybudowane i oddane do eksploatacji w dniu 12 lipca 1988r. Urządzenia elektroenergetyczne w postaci fragmentu linii napowietrznej SN F.-Mleczarnia, fragmentu linii napowietrznej SN F.-M., fragmentu linii napowietrznej SN F.-K. usytuowane na nieruchomości o numerze geodezyjnym (...) (poprzednio nr 308) zostały wybudowane na podstawie decyzji Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w S. z dnia 28.10.1972r. nr (...)i decyzji Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w S. z dnia 25.04.1973r. nr (...)oraz oddane do eksploatacji w dniu 29 listopada 1976r.

Urządzenia elektroenergetyczne biegnące przez nieruchomość oznaczoną numerami geodezyjnymi (...) (poprzednio nr 308) objętą księgą wieczystą (...) prowadzoną przez Sąd Rejonowy w Suwałkach od czasu ich posadowienia nie zmieniały swego położenia. Są one konserwowane co 5 lat poprzez przeprowadzenie oględzin, przeglądów przez pracowników zakładu energetycznego. Naprawy są wykonywane doraźnie w miarę stwierdzenia potrzeb. Od momentu posadowienia przedmiotowych urządzeń energetycznych na nieruchomości oznaczonej numerami geodezyjnymi (...) pracownicy (...) S.A. jak i pracownicy jego poprzedników prawnych, bez żadnych przeszkód dokonywali konserwacji

przedmiotowych urządzeń, modernizacji, remontu, przeprowadzali przeglądy i naprawy wchodząc bez żadnych przeszkód na nieruchomości, przez którą przebiegały przedmiotowe urządzenia energetyczne, w tym na nieruchomość stanowiącą obecnie własność J. G.. Obecny właściciel nieruchomości jak też jego poprzednicy prawni nie sprzeciwiali się użytkowaniu urządzeń energetycznych i korzystaniu w niezbędnym zakresie z gruntu, na którym znajdowały się te urządzenia. Urządzenia te stanowią obecnie własność (...) S.A w L. i są przez ww. podmiot wykorzystywane w ramach prowadzonej przez niego działalności bezumownie

(...) S.A. w L. powstała z przekształcenia (...) Sp. z o.o. w B., której poprzednia nazwa (do roku 2008) brzmiała (...) Sp. z o.o. w B. i która z kolei wykształcona została z jednoosobowej spółki Skarbu Państwa - Zakładu (...) S.A. w B. powstałej w dniu 12.07.1993 r. z przekształcenia przedsiębiorstwa państwowego Zakład (...), powstałego z kolei w 1991 r. z Zakładów (...) posiadających status przedsiębiorstw państwowych i utworzonych zarządzeniem Ministra Przemysłu w roku 1989.

Na nieruchomości oznaczonej numerem geodezyjnym (...) objętej księgą wieczystą nr (...) prowadzoną przez Sąd Rejonowy w Suwałkach i stanowiącej od dnia 10.12.1993r. własność J. G., a wcześniej stanowiącej własność jego poprzedników prawnych, przebiega podziemna linia sieci ciepłowniczej o długości 142 m. Sieć ciepłownicza została wykonana w 1986 roku na potrzeby zaopatrzenia w energię ciepłą osiedla mieszkaniowego Spółdzielni Mieszkaniowej w F.. W dniu 23 czerwca 1986r. Z. G. (ówczesna właścicielka nieruchomości, na której zlokalizowana została sieć ciepłownicza) wyraziła zgodę na wykonanie urządzeń sieci ciepłowniczej przez Spółdzielnię Mieszkaniową w F. na należącej do niej nieruchomości. Przedmiotowa instalacja została podłączona do sieci ciepłowniczej Spółdzielni (...) w F. i do grudnia 1996 roku wykorzystywana była na potrzeby Spółdzielni Mieszkaniowej w F.. W 1996 roku Spółdzielnia Mieszkaniowa w F. wybudowała własne urządzenia ciepłownicze wraz z kotłownią i odłączyła się od urządzenia przesyłowego posadowionego na nieruchomości J. G., trwale zaprzestając korzystania z niego. Od 1996 roku urządzenia ciepłownicze nie są wykorzystywane do przesyłu energii cieplnej

Pismem z dnia 19 grudnia 2014r. J. G. wezwał (...) S.A. do zapłaty kwoty 588.000,00 zł tytułem wynagrodzenia za dziesięcioletnie bezumowne korzystanie z części nieruchomości oznaczonej nr geodezyjnymi (...) i (...), dla której Sąd Rejonowy w Suwałkach prowadzi księgę wieczystą nr (...) oraz zawarcia umowy w przedmiocie ustanowienia odpłatnej służebności przesyłu na rzecz (...) S.A. za jednorazowym wynagrodzeniem w wysokości 705.000,00 zł .

Do ustanowienia służebności za zapłatą wynagrodzenia nie doszło (bezsporne).

Pismem z dnia 19 grudnia 2014r. J. G. wezwał Spółdzielnię Mieszkaniową w F. do zapłaty kwoty 19.800,00 zł tytułem wynagrodzenia za dziesięcioletnie bezumowne korzystanie z części nieruchomości oznaczonej nr geodezyjnymi (...) i (...), dla której Sąd Rejonowy w Suwałkach prowadzi księgę wieczystą nr (...), zajętej przez zlokalizowane na tej nieruchomości linie energetyczne wraz z słupami oraz zawarcia umowy w przedmiocie ustanowienia odpłatnej służebności przesyłu na rzecz Spółdzielni Mieszkaniową w F. za jednorazowym wynagrodzeniem w wysokości 23.700,00 zł .Do ustanowienia służebności za zapłatą wynagrodzenia nie doszło (bezsporne).Pismem z dnia 26 marca 2015r. J. G. wezwał Urząd Gminy w F. do zapłaty kwoty 19.800,00 zł tytułem wynagrodzenia za dziesięcioletnie bezumowne korzystanie z części nieruchomości oznaczonej nr geodezyjnymi (...)i (...), dla której Sąd Rejonowy w Suwałkach prowadzi księgę wieczystą nr (...), zajętej przez zlokalizowaną na tej nieruchomości instalację ciepłowniczą oraz zawarcia umowy w przedmiocie ustanowienia odpłatnej służebności przesyłu na rzecz Spółdzielni Mieszkaniową w F. za jednorazowym wynagrodzeniem w wysokości 23.700,00 zł .

W odpowiedzi na powyższe wezwanie Wójt Gminy F. poinformował, iż instalacje w postaci węża ciepłego zlokalizowane na nieruchomości J. G. nie są własnością gminną .

W dniu 28 kwietnia 2015r. J. G. wystąpił do Starostwa Powiatowego w S. z wnioskiem o ustalenie odszkodowania za pozbawienie praw do nieruchomości na mocy ostatecznej decyzji Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w S. z dnia 06.04.1971r. wydanej na podstawie art. 35 ustawy z dnia 12 marca 1958 roku o zasadach i trybie wywłaszczenia

nieruchomości zezwalającej na przeprowadzenie linii wysokiego napięcia 20kV przez nieruchomość stanowiącą obecnie jego własność ;

Odnosnie żądania zgłoszonego przez wnioskodawcę J. G. w przedmiocie ustanowienia służebności przesyłu na rzecz (...) S.A. z siedzibą w L..

Żądanie zgłoszone przez wnioskodawcę oceniać należało w kontekście zapisów art. 305¹ kc. Zgodnie z treścią tego przepisu nieruchomość można obciążyć na rzecz przedsiębiorcy, który zamierza wybudować lub którego własność stanowią urządzenia, o których mowa w art. 49 § 1 kc, prawem polegającym na tym, że przedsiębiorca może korzystać w oznaczonym zakresie z nieruchomości obciążonej, zgodnie z przeznaczeniem tych urządzeń (służebność przesyłu). Z wnioskiem o ustanowienie służebności przesyłu może przy tym wystąpić zarówno przedsiębiorca - gdy właściciel odmawia zawarcia umowy o ustanowienie służebności, jak i właściciel nieruchomości - w razie odmowy przedsiębiorcy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 października 2010 r. w sprawie III CZP 66/10, opubl. w zbiorze orzecznictwa LEX za nr 621345).

W niniejszej sprawie nie było wątpliwości co do tego, że na nieruchomości należącej do wnioskodawcy tj. działkach oznaczonych numerami geodezyjnymi (...) położonej w miejscowości F. gm. F. posadowione są urządzenia elektroenergetyczne tj. linie elektroenergetyczne wysokiego i średniego napięcia oraz 11 słupów.

Przeprowadzone przez Sąd postępowanie dowodowe wykazało, że genezą korzystania przez uczestnika postępowania z urządzeń elektroenergetycznych w postaci linii napowietrznej SN F.-S. znajdującej się na nieruchomości wnioskodawcy oznaczonej nr geodezyjnym (...) była decyzja (zezwolenie) Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w S. nr (...) (...)wydana w dniu 06.04.1971r. w oparciu o art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości (t.j. Dz. U. z 1974 r. nr 10 poz. 64 z późn. zm.). W 1971 roku działka należąca obecnie do wnioskodawcy stanowiła własność A. G., i to wobec niej została wydana decyzja Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w S. nr (...) (...)pozwalająca Inspektoratowi Budownictwa Rolniczego w S. na czasowe wejście na teren działek m.in. należącej do A. G. w celu przeprowadzenia robót związanych z budową linii elektroenergetycznej napowietrznej 20kV na trasie od Zakładu (...) do Zakładu (...) w F.. Decyzja ta stanowiła tytuł prawny do stałego korzystania przez poprzednika prawnego uczestnika postępowania a obecnie uczestnika postępowania z nieruchomości w zakresie posadowionych na niej urządzeń elektroenergetycznych.

Na podstawie decyzji z dnia 06.04.1971r. na gruncie działki (...) wybudowano linię SN F.– S.. Linia ta została oddana do eksploatacji protokołem z dnia 01.09.1971 roku. Z kolei urządzenia elektroenergetyczne w postaci fragmentu linii napowietrznej SN F.-Mleczarnia, fragmentu linii napowietrzanej SN F.-M., fragmentu linii napowietrznej SN F.-K. zostały wybudowane na nieruchomości oznaczonej numerem geodezyjnym (...) na podstawie m.in. decyzji Prezydium Powiatowej Rady Narodowej z dnia 28.10.1972r. nr (...)i decyzji Prezydium Powiatowej Rady Narodowej z dnia 25.04.1973r. nr (...)oraz oddane do eksploatacji i na majątek poprzednika prawnego uczestnika postępowania w dniu 29.11.1976r. W 1988 roku na działce nr (...) zostało wybudowane odgałęzienie fragmentu linii napowietrznej SN F.-S. w kierunku stacji (...)-(...) F. osiedle. W dniu 12 lipca 1988r. linia ta została oddana do eksploatacji i na majątek poprzednika prawnego uczestnika postępowania.

Jak wynika z zeznań świadków G. S., Z. S. i T. W. przebieg urządzeń linii elektroenergetycznych nie zmienił się, nie zmieniła się również infrastruktura elektroenergetyczna na działce wnioskodawcy. Od chwili posadowienia przedmiotowych urządzeń energetycznych na nieruchomości wnioskodawcy pracownicy uczestnika postępowania oraz jego poprzedników prawnych bez żadnych przeszkód dokonywali przeglądów, napraw i konserwacji w/w urządzeń energetycznych usytuowanych na nieruchomości wnioskodawcy. Właściciele przedmiotowej nieruchomości nie sprzeciwiali się użytkowaniu urządzeń energetycznych i korzystaniu w niezbędnym zakresie z gruntu, na którym się znajdują. Urządzenia te przez od momentu ich wybudowania oraz obecnie są nieprzerwanie wykorzystywane do przesyłu energii elektrycznej do odbiorców.

Mając powyższe na względzie stwierdzić należy, iż uczestnik postępowania dysponuje tytułem prawnym – decyzjami administracyjnymi pozwalającymi na korzystanie z nieruchomości wnioskodawcy w określonym celu. Niewątpliwie urządzenia elektroenergetyczne, słupy i przewody w postaci linii elektroenergetycznych SN F.-S., SN Filipów Motule, SN F.-S., SN F.-Mleczarnia zostały wzniesione na nieruchomości, która obecnie stanowi własność wnioskodawcy, a zatem decyzje te zostały wykonane. Brzmienie decyzji jest zgodne z brzmieniem przepisów, na podstawie których decyzje zostały wydane i są one podstawą do korzystania przez uczestnika postępowania z nieruchomości wnioskodawcy.

Niezależnie od powyższego wskazać należy na długotrwałe i nieskrępowane korzystanie przez uczestnika postępowania i jego poprzedników prawnych z urządzeń przesyłowych usytuowanych na gruncie wnioskodawcy. Okoliczność ta w przypadku stwierdzenia braku podstawy prawnej do korzystania przez uczestnika postępowania z gruntu wnioskodawcy (w przypadku nieposiadania tytułu prawnego do korzystania z nieruchomości wnioskodawcy), prowadziłaby do nabycia w drodze zasiedzenia służebności gruntowej o treści służebności przesyłu. Należy bowiem zauważyć, że urządzenia elektroenergetyczne znajdują się na nieruchomości wnioskodawcy od 1971 roku, od 1976 roku i odgałęzienie linii SN F.-S. w kierunku stacji (...)-(...) F. osiedle od 1988 roku. Powyższe wynika zarówno z zeznań świadków T. W., Z. S., G. S., jak i z dokumentów znajdujących się w aktach sprawy, a mianowicie schematu linii, wskazań lokalizacyjnych, map, protokołów odbioru.

Zgodnie z treścią art. 292 kc służebność gruntowa może być nabyta przez zasiedzenie tylko w wypadku, gdy polega na korzystaniu z trwałego i widocznego urządzenia. Przepisy o nabyciu własności nieruchomości przez zasiedzenie stosuje się odpowiednio. O dopuszczalności zasiedzenia służebności linii energetycznej na podstawie art. 292 kc wypowiedział się jednoznacznie Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 11 marca 2005 r. w sprawie sygn. akt II CK 489/04 (zostało ono powtórzone m.in. w uchwale SN z dnia 7 października 2008 r. w sprawie III CZP 89/08, w wyroku SN z dnia 12 grudnia 2008 r. w sprawie II CSK 389/08, w którym Sąd Najwyższy wskazał, że przed ustawowym uregulowaniem służebności przesyłu dopuszczalne było nabycie w drodze zasiedzenia służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu na rzecz przedsiębiorstwa energetycznego). Stanowisko tegoż Sądu w powyższym zakresie Sąd rozpoznający sprawę niniejszą w pełni podziela.

Z treści art. 292 kc wynika, że przesłankami nabycia służebności gruntowej są: posiadanie nieruchomości w granicach służebności, upływ terminu zasiedzenia oraz istnienie trwałego i widocznego urządzenia.

Słupy energetyczne i urządzenia elektroenergetyczne (linia energetyczna), z całą pewnością są urządzeniem w rozumieniu art. 49 kc. Urządzenie to, z chwilą przyłączenia go do sieci energetycznej wchodzi przy tym w skład przedsiębiorstwa przesyłowego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 września 2000 r. w sprawie I. CKN 608/99), co oznacza, że przedsiębiorstwo to ma tytuł do korzystania z tegoż urządzenia. Immanentną częścią korzystania z takiego urządzenia jest korzystanie z nieruchomości, na których ono się znajduje (przez które ono przebiega). Korzystanie te wiąże się zaś nie tylko z pozyskiwaniem przesyłu, ale też i koniecznością posadowienia samego urządzenia, a następnie jego konserwacji, modernizacji, remontów i przebudowy. Jest to faktyczne władztwo nad nieruchomościami w podobnych granicach, jak wykonuje je uprawniony z tytułu służebności (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 października 2002 r. w sprawie III CZP 64/02).

Z postępowania dowodowego przeprowadzonego w niniejszej sprawie wynika, iż posadowione na nieruchomości szczegółowo opisanej we wniosku słupy i urządzenia energetyczne stanowią własność uczestnika postępowania i są przez niego wykorzystywane w ramach prowadzonej przez niego działalności. Niewątpliwie też w związku z korzystaniem z ww. słupów i urządzeń energetycznych – uczestnik postępowania władał przedmiotową nieruchomością w podobnych granicach, jak wykonuje je uprawniony z tytułu służebności.

Data rozpoczęcia biegu terminu zasiedzenia byłoby w tym przypadku posadowienie na nieruchomości należącej obecnie do wnioskodawcy słupów i urządzeń energetycznych.

Dokonując analizy dokumentacji znajdującej się w aktach sprawy Sąd przychylił się do stanowiska uczestnika postępowania w zakresie wskazania dat początkowych biegu zasiedzenia służebności. W istocie z protokołów odbioru wynika, że posadowienie na nieruchomościach należących do wnioskodawcy linii energetycznej SN F.-S. nastąpiło w roku 1971, linii: SN F.-Mleczarnia, SN F.-M. i SN F.-K. w roku 1976, zaś linii stanowiącej odgałęzienie linii SN F.-S. w kierunku stacji (...)-(...) F. osiedle – w roku 1988.

Również z zeznań przesłuchanych w sprawie świadków G. S., T. W. i Z. S. wynika, że urządzenia elektroenergetyczne obu linii energetycznych powstały na gruncie wnioskodawcy w latach 70-tych i w latach 80-tych ubiegłego wieku. Sąd dał wiarę zeznaniom w/w świadka. Zeznania te są logiczne i spójne. Świadkowie jako pracownicy zakładu energetycznego dysponują wiedzą na temat stanu urządzeń elektroenergetycznych na gruncie wnioskodawcy z racji wykonywanego zawodu.

Wskazać należy, iż okoliczność dotycząca posadowienia linii na gruncie wnioskodawcy jeszcze w latach 70-tych nie była kwestionowana przez wnioskodawcę. Nie kwestionował on również faktu, że przebieg linii się nie zmieniał.

Bezspornie początek biegu zasiedzenia służebności przypadłby na okres w którym nie istniał jeszcze podmiot będący obecnie właścicielem urządzeń, zaś własność tę należy przypisać Skarbowi Państwa w zakresie linii energetycznych SN F.-S., SN F.-Mleczarnia, SN F.-M. i SN F.-K.. Natomiast w zakresie odgałęzienia linii SN F.-S. w kierunku stacji (...)-(...) F. osiedle oddanej do użytku w 1988r. własność przypisać należy – (...) Sp. z o.o. w B.. Z dokumentów złożonych w toku niniejszego postępowania wynika jednakże, że – w zakresie służebności stanowiącej przedmiot niniejszego postępowania – następcą prawnym Skarbu Państwa jak i (...) Sp. z o.o. w B. jest uczestnik postępowania. Po oddaniu linii SN F.-S., SN F.-Mleczarnia, SN F.-K., SN F.-M. do użytkowania weszły one w skład majątku przedsiębiorstwa państwowego pod nazwą Zakład (...), natomiast odgałęzienie linii SN F.-S. w kierunku stacji (...)-(...) F. osiedle weszło w skład majątku (...) Sp. z o.o. w B.. Przedsiębiorstwo to w roku 1993 uległo podziałowi, a zdecydowana większość jego majątku weszła w skład jednoosobowej spółki Skarbu Państwa pod nazwą Zakład (...) Spółka Akcyjna w B.. Wynika to jednoznacznie z treści zarządzenia Ministra Przemysłu i Handlu nr (...) O. (...)z dnia 09 lipca 1993 r. i załącznika do tegoż zarządzenia oraz umowy notarialnej z dnia 12.07.1993 r. przekształcenia przedsiębiorstwa państwowego w spółkę akcyjną. Wprawdzie w żadnym z tych dokumentów nie wskazano wprost, że na majątek jednoosobowej spółki Skarbu Państwa pod nazwą Zakład (...) Spółka Akcyjna w B. przechodzą właśnie linie SN F.-S., SN F.-Mleczarnia, SN F.-M., SN F.-K., odgałęzienie linii SN F.-S. w kierunku stacji (...)-(...) F. osiedle oraz prawa do korzystania z nieruchomości, przez które linie te przebiegają, to – zdaniem Sądu, skoro §3 ust. 1 przywoływanego załącznika do zarządzenia Ministra Przemysłu i Handlu nr (...)O. (...)z dnia 09 lipca 1993 r. stanowi, że jednoosobowa spółka Skarbu Państwa pod nazwą Zakład (...) Spółka Akcyjna w B. przejmuje wszystkie prawa i obowiązki Zakładu (...) w B. za wyjątkiem szczegółowo opisanych w załączniku przypadających (...) S.A. w W., a jednocześnie w załączniku tym nie ujęto linii przedmiotowych, to linie te i prawa do korzystania z nieruchomości z nimi związane uznać należało za przypadające na rzecz jednoosobowej spółki Skarbu Państwa pod nazwą Zakład (...) Spółka Akcyjna w B.. Następstwo prawne pomiędzy ww. spółką a uczestnikiem postępowania zostało zaś wykazane jednoznacznie dokumentami w postaci: umowy notarialnej z dnia 30.06.2007 r. aportowego zbycia przedsiębiorstwa i postanowienia o wpisie do KRS.

Możliwość i dopuszczalność uwzględnienia następstwa prawnego zakładu energetycznego – obecnego właściciela urządzeń elektroenergetycznych w zakresie m.in. możliwości zasiedzenia służebności przesyłu uznał Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 23 września 2010 r. w sprawie III CSK 319/09, w którego uzasadnieniu wskazał na samodzielne prawo, istniejące przed 1989 r. przedsiębiorstwa państwowego do nabywania aktywów w drodze zdarzeń prawnych t.j. zasiedzenie, następnie przeniesione w drodze sukcesji uniwersalnej na podmiot powstały w wyniku prywatyzacji i komercjalizacji. Późniejsza zmiana czy w dobrej wierze (i odwrotnie) nie ma wpływu na długość okresu potrzebnego do nabycia danego prawa przez zasiedzenie (tak postanowienie SN z 05.12.2007r. I CSK 300/07 oraz postanowienie SN z 04.06.2014r. II CSK 520/13). Nie sposób zatem podzielić poglądu, że przymiot dobrej wiary musi obejmować cały okres eksploatacji urządzeń przesyłowych, nawet wtedy, gdy zmienił się właściciel nieruchomości, na których zostały założone urządzenia przesyłowe. Należy też wskazać, że zgodnie z art. 7 kc jeżeli ustawa uzależnia skutki prawne od dobrej lub złej wiary, domniemywa się istnienie dobrej wiary.

W niniejszej sprawie nie ujawniły się też żadne okoliczności stanowiące podstawę do przyjęcia, by doszło do przerwania biegu zasiedzenia w rozumieniu art. 123 kc, w szczególności wnioskodawca nie wykazał, aby on sam, bądź jego poprzednicy prawni w okresie biegu terminu zasiedzenia kierowali do uczestnika postępowania, bądź jego poprzedników prawnych jakiegokolwiek roszczenia, uwagi lub pretensje związane z istnieniem na w/w nieruchomości infrastruktury elektroenergetycznej należącej obecnie do uczestnika. Uczestnik wykazał też w ocenie Sądu za pomocą przedłożonych przez siebie dokumentów swoje następstwo prawne w stosunku do przedsiębiorstwa państwowego Zakład (...), a następnie po jego następcach.

Skoro w niniejszej sprawie bieg zasiedzenia służebności przesyłu w zakresie linii SN F.-S. rozpocząłby się w z dniem 01.09.1971r., zaś w zakresie linii SN F.-M., SN F.-K., SN F.-Mleczarnia – z dniem 29.11.1976r. to w tym czasie obowiązywał kodeks cywilny w pierwotnym brzmieniu, przewidujący 10-letni termin zasiedzenia przez posiadacza samoistnego obejmującego nieruchomość w posiadanie w dobrej wierze i 20 – letni termin zasiedzenia przez posiadacza samoistnego obejmującego nieruchomość w posiadanie w złej wierze (art. 172 kc). Przyjmując dobrą wiarę posiadania służebności (zgodnie ze wskazaniem Sądu Najwyższego w sprawie III CSK 319/09 w analogicznym stanie faktycznym i prawnym, opisanymi powyżej) data nabycia służebności przesyłu -w zakresie linii SN F.-S.- przypadłaby na dzień 01.09.1981r., natomiast w odniesieniu do linii SN F.-M., SN F.-K., SN F.-Mleczarnia – przypadłaby na dzień 29.11.1986r.

Z kolei bieg zasiedzenia służebności przesyłu w zakresie odgałęzienia linii SN F.-S. w kierunku stacji (...)-(...) F. osiedle rozpocząłby się w z dniem 12.07.1988r., gdyż w tym czasie obowiązywał kodeks cywilny, przewidujący 20-letni termin zasiedzenia przez posiadacza samoistnego obejmującego nieruchomość w posiadanie w dobrej wierze i 30 – letni termin zasiedzenia przez posiadacza samoistnego obejmującego nieruchomość w posiadanie w złej wierze (art. 172 kc). Przyjmując dobrą wiarę posiadania służebności data nabycia służebności przesyłu w zakresie odgałęzienia linii SN F.-S. w kierunku stacji (...)-(...) F. osiedle- przypadłaby na dzień 12.07.2008r.

Z powyższego względu, skoro poprzednik prawny uczestnika postępowania nabył w drodze zasiedzenia służebność przesyłu w zakresie linii energetycznych wraz ze stanowiskami słupowymi przebiegającej przez nieruchomość wnioskodawcy w obecnie istniejącym kształcie, to wniosek o ustanowienie służebności przesyłu podlega oddaleniu.

Mając powyższe na względzie orzeczono jak w pkt 1 postanowienia.

Odnośnie żądania zgłoszonego przez wnioskodawcę J. G. w przedmiocie ustanowienia służebności przesyłu na rzecz Spółdzielni Mieszkaniowej w F. ewentualnie na rzecz Spółdzielni (...) w F..

W niniejszej sprawie bezsporne było, że na nieruchomości należącej do wnioskodawcy tj. działce oznaczonej numerem geodezyjnym (...) położonej w miejscowości F. gm. F. posadowiona jest sieć ciepłownicza. Bezsporne było i to, że z instalacji ciepłowniczej od ponad 20 lat nikt nie korzysta. Jak wykazało bowiem przeprowadzone postępowanie dowodowe sieć ciepłownicza usytuowana na działce wnioskodawcy została wybudowana w 1986 roku na zlecenie Spółdzielni Mieszkaniowej w F., a zgodę na jej wybudowanie na działce nr (...) wyraziła ówczesna właścicielka tej nieruchomości - Z. G. (matka wnioskodawcy). Instalacja ta podłączona była do sieci ciepłej należącej do Spółdzielni (...) w F. i do grudnia 1996r. korzystała z niej Spółdzielnia Mieszkaniowa w F. na potrzeby mieszkańców osiedla mieszkaniowego. W 1996 roku Spółdzielnia Mieszkaniowa w F. wybudowała własną kotłownię i trwale zaprzestała korzystania z instalacji ciepłowniczej zlokalizowanej na nieruchomości wnioskodawcy. Uczestnicy postępowania - Spółdzielnia Mieszkaniowa w F. jak również Spółdzielnia (...) w F. zaprzeczyli, aby byli właścicielami urządzeń przesyłowych znajdujących się na działce wnioskodawcy oraz, że urządzenia te kiedykolwiek weszły w skład majątku ich przedsiębiorstw. Stąd też wnosili o oddalenie wniosku o ustanowienie służebności przesyłu na ich rzecz.

W związku z tym, że urządzenia do przesyłu energii ciepłej, które znajdują się na nieruchomości wnioskodawcy od ponad 20 lat (od 1996 roku) nie są wykorzystywane do przesyłu energii ciepłej, a ponadto uczestnicy postępowania nie są ich właścicielami to zdaniem Sądu w świetle powołanych wyżej przepisów oraz orzecznictwa Sądu Najwyższego, nie jest możliwe ustanowienie służebności przesyłu na ich rzecz.

Stąd też w ocenie Sądu wniosek J. G. o ustanowienie służebności przesyłu na rzecz Spółdzielni Mieszkaniowej w F. ewentualnie o ustanowienie służebności przesyłu na rzecz Spółdzielni (...) w F. nie zasługiwał na uwzględnienie, o czym orzeczono jak w pkt. 3 i 4 postanowienia.

Odnosnie żądania zgłoszonego przez (...) S.A. z siedzibą w L. we wniosku o stwierdzenia zasiedzenia na jego rzecz służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu w zakresie linii energetycznych wraz ze stanowiskami słupowymi posadowionych na nieruchomościach stanowiących własność J. G..

Jak wynika z przedstawionego powyżej stanu faktycznego uczestnik i jej poprzednicy prawni korzystali z urządzeń posadowionych na działce nr (...) w sposób odpowiadający treści służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu. Służebność przesyłu uregulowana została w kodeksie cywilnym w art. 305¹ - 305⁵ k.c. W myśl art. 305⁵ k.c. do służebności przesyłu stosuje się odpowiednio przepisy o służebnościach gruntowych, a więc również przepisy dotyczące zasiedzenia służebności. Jednocześnie wskazać należy, iż zgodnie z wypracowanym stanowiskiem doktryny i judykatury, przed ustawowym uregulowaniem służebności przesyłu dopuszczalne było nabycie w drodze zasiedzenia służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu na rzecz przedsiębiorstwa.

Dopuszczalność nabycia przez przedsiębiorstwo w drodze zasiedzenia służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu oraz z uwagi na wprowadzony nowelizacją art. 305⁵ w związku z art. 292 i art. 172 k.c., aby możliwe było stwierdzenie przez sąd zasiedzenia służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu na rzecz przedsiębiorstwa, konieczne jest wykazanie przez to przedsiębiorstwo spełnienie łącznie trzech przesłanek tj. posiadania czyli wykonywania takich aktów władztwa w stosunku do nieruchomości, które normalnie wykonuje osoba uprawniona z tytułu służebności; istnienie trwałego i widocznego urządzenia oraz upływ określonego czasu. Zdaniem Sądu, wszystkie powyższe przesłanki niezbędne do stwierdzenia zasiedzenia służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu w przedmiotowej sprawie zostały spełnione. Ponadto zdaniem Sądu wnioskodawca skutecznie wykazał zarówno swoją dobrą wiarę w zakresie zasiedzenia jak również następstwo prawne w stosunku do poprzednich posiadaczy służebności. Stanowisko Sądu w powyższym zakresie zostało wyrażone i uargumentowane we wcześniejszej części uzasadnienia dotyczącej sprawy z wniosku J. G. o ustanowienie służebności przesyłu na rzecz (...) S.A.

Reasumując mając zatem na uwadze wszystko powyższe, w ocenie Sądu wniosek o zasiedzenie służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu zasługiwał na uwzględnienie w całości. W tym miejscu wskazać również należy, iż przebieg tej służebności oraz jej zakres Sąd określił w oparciu o opinie biegłego sądowego z zakresu geodezji J. K. z dnia 22.12.2017r. oraz z dnia 07.01.2019r., a ponadto w oparciu o opinie biegłego sądowego z zakresu energetyki M. S. z dnia 12.06.2017r. i z dnia 03.08.2017r..

Apelację od powyższego rozstrzygnięcia wywiódł wnioskodawca (uczestnik) J. G..

Zarzucił orzeczeniu naruszenie prawa procesowego, a to art. 233 k.p.c. poprzez dokonanie oceny wiarygodności i mocy dowodów nie na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału uchybiając zasadom logicznego rozumowania i doświadczeniu życiowym, polegający na przyjęciu, że:

- a. poprzednicy prawni uczestnika ad I w chwili wybudowania urządzeń przesyłowych dysponowali tytułem prawnym do korzystania z nieruchomości,
- b. uczestnik ad I oraz jego poprzednicy prawni pozostawali w dobrej wierze w zakresie posiadania służebności,
- c. węzeł ciepłowniczy nie stanowi własności uczestnika ad 2 lub uczestnika ad 3,
- d. poprzednia właścicielka Z. G. wyraziła zgodę na wybudowanie węzła ciepłowniczego,

2. naruszenie prawa materialnego, a to:

a. art. 7 k.c. w zw. z art. 172 k.c. i art. 292 k.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, iż uczestnik ad 1 oraz jego poprzednicy pozostawali w dobrej wierze w zakresie posiadania służebności, co w konsekwencji doprowadziło do uwzględnienia zarzutu zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu przez poprzedników prawnych uczestnika ad I

b. art. 172 k.c. w zw. z art. 176 I k.c. i art. 292 k.c. poprzez doliczenie do czasu posiadania służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu przez uczestnika ad I także czasu posiadania tej służebności przez Skarb Państwa oraz Zakład (...) Sp. z o.o., mimo braku wykazania następstwa tych podmiotów w zakresie posiadania służebności (tj. przeniesienia posiadania tej służebności), co w konsekwencji doprowadziło do stwierdzenia zasiedzenia służebności przez uczestnika postępowania i oddalenia wniosku w całości,

c. art. 305¹ i art. 305⁴ w zw. z art. 292 k.c. i art. 172 1 k.c. poprzez przyjęcie, iż uczestnik ad I zasiedział służebność gruntową odpowiadającą treścią służebności przesyłu w sytuacji, gdy uczestnik i jego poprzednicy prawni nie mogli mieć woli (animi) wykonywania tak określonego prawa, bowiem przed wejściem w życie przepisów art. 395¹-305⁴ k.c., tj. przed 3 sierpnia 2008 roku służebność przesyłu nie była znana, ewentualnie uczestnik ad 1 posiadał tytuł prawny do korzystania z nieruchomości, co wykluczało ustalenie zasiedzenia służebności gruntowej o treści służebności przesyłu przez poprzedników prawnych uczestnika ad I

d. art. 305¹ k.c. w zw. z art. 305² SS 2 k.c. poprzez przyjęcie, iż ustanowienie służebności przesyłu nie jest dopuszczalne w sytuacji, gdy urządzenia umożliwiające przesył energii cieplnej należące do przedsiębiorcy znajdują się na nieruchomości wnioskodawcy.

W uzasadnieniu apelacji wnioskodawca (uczestnik postępowania) J. G. zakwestionował ustalenia sądu I instancji w zakresie przyjęcia dobrej wiary po stronie (...) (i poprzednika prawnego) w szczególności w odniesieniu do posiadania linii napowietrznej SN F. – S. w kierunku stacji (...)-(...) F., bowiem – wg skarżącego – uczestnik postępowania nie przedstawił w toku postępowania żadnego dokumentu, który by wykazywał, że urządzenia przesyłowe posadowiono legalnie.

Dodatkowo – w ocenie skarżącego – nie wykazano następstwa prawnego uczestnika postępowania, bowiem brak jest protokołów przekazania mienia (zgodnie z ówczesnie obowiązującym prawem).

Skarżący dodatkowo zanegował możliwość zasiedzenia służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu, bowiem brak takiej instytucji w prawie cywilnym do 2008 roku wyłącza taką możliwość.

Jak zaś chodzi o służebność przesyłu energii cieplnej, to zdaniem J. G. skoro jeden z uczestników przyznał, iż urządzenia służące do przesyłania energii cieplnej są jego własnością, to należało ustanowić służebność przesyłu.

W odpowiedzi na apelację uczestnik postępowania (wnioskodawca) (...) SA z/s w L. wniósł o jej oddalenie.

Zdaniem uczestnika postępowania zarzuty apelacyjne i ich uzasadnienie stanowią w znacznej mierze polemikę skarżącego z prawidłowymi ustaleniami i ocenami Sądu I instancji, która stoi w opozycji do prawidłowego stwierdzenia Sądu, iż uczestnik postępowania zasiedział służebność przesyłu wskutek ziszczenia się wszystkich przesłanek niezbędnych do zasiedzenia.

W odpowiedzi na apelację uczestnik postępowania Spółdzielnia Mieszkaniowa w F. wniosła o jej oddalenie. W ocenie uczestnika postępowania sąd I instancji prawidłowo ustalił, że energia cieplna była przesyłana na rzecz uczestnika postępowania, lecz tylko do 1996 roku, kiedy to wybudowano własną sieć ciepłowniczą; dodatkowo uczestniczka postępowania nie była nigdy właścicielką urządzeń przesyłowych.

W odpowiedzi na apelację uczestnik postępowania Spółdzielnia (...) w F. wniosła o jej oddalenie.

W ocenie uczestnika postępowania sąd I instancji prawidłowo ustalił, że energia cieplna była przesyłana, lecz incydentalnie i zanegowała aby była właścicielem urządzeń przesyłowych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje :

Apelacja jako bezzasadna podlegała oddaleniu. Sąd Okręgowy w pełni podziela bowiem ustalenia poczynione przez Sąd Rejonowy, jak też ich ocenę prawną oraz stanowiącą podstawę ustaleń faktycznych ocenę przeprowadzonych w toku postępowania dowodów i przyjmuje za własne, co czyni zbędnym ponowne ich przytaczanie.

Zarzut naruszenia przepisu art. 233 k.p.c. Sądowi I instancji można uczynić jedynie wówczas, gdy wyciągnie wnioski z dowodów wbrew ich treści lub z naruszeniem zasad doświadczenia życiowego, bądź logicznego myślenia. Taka zaś sytuacja nie miała miejsca w niniejszej sprawie. W niniejszej sprawie nie zachodzą wątpliwości co do tej oceny dokonanej przez Sąd I instancji. Wywód Sądu jest przejrzysty i należyte umotywowany. Sądowi nie można przypisać naruszenia wskazanego przepisu art. 233 k.p.c. również wówczas, gdy nie naruszając w/ w zasad oceny, wyciągnie wnioski odmienne, niż strona oceniająca te same dowody.

W niniejszej sprawie zarzuty apelacji sprowadzały się do kwestii dokonanej przez Sąd I instancji oceny charakteru posiadania służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu przez uczestnika postępowania i jego poprzedników prawnych. Sąd Rejonowy przyjął bowiem, że posiadanie to cechowała dobra wiara. Konstatację tę wnioskodawca zaś negował.

W kontekście powyższych zarzutów oraz ustalonego przez Sąd Rejonowy i przyjętego przez Sąd Okręgowy za własny stanu faktycznego w pierw trzeba wyjaśnić (co zresztą uczynił i Sąd Rejonowy w swym uzasadnieniu), że konstrukcja prawna służebności przesyłu została wprowadzona z dniem 3 sierpnia 2008 r. w art. 305¹ - 305⁴ k.c. Przepisy te ukształtowane zostały z jednoznaczną intencją potwierdzenia dotychczasowej praktyki orzeczniczej, która konsekwentnie przyjmowała możliwość ustanowienia na nieruchomości służebności gruntowej, pozwalającej na korzystanie ze znajdujących się na niej urządzeń przesyłowych przez przedsiębiorcę wykorzystującego je w swojej działalności gospodarczej. Kluczowe znaczenie dla ukształtowania się tego poglądu miały uchwały Sądu Najwyższego: z dnia 17 stycznia 2003 r., III CZP 73/02 (OSNC 2003, nr 11, poz. 142) oraz z dnia 7 października 2008 r., III CZP 89/08 (Biul. SN 2008, nr 10, s. 7). Przyjęto w nich, że możliwe jest nabycie przez zasiedzenie służebności gruntowej o cechach odpowiadających służebności przesyłu, uregulowanej następnie w art. 305¹ - 305⁴ k.c.

Doktryna posługując się terminem „służebność odpowiadająca treści służebności przesyłu” dopuszczała możliwość jej nabycia przez zasiedzenie na rzecz przedsiębiorcy. Stanowisko to było zgodnie podzielane w późniejszym orzecznictwie Sądu Najwyższego (por. m.in. uchwałę siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 9 sierpnia 2011 r., III CZP 10/11, OSNC 2011, nr 12, poz. 129, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 2008 r., II CSK 389/08, LEX nr 484715, oraz postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 lipca 2012 r., II CSK 752/11, LEX nr 1218185, z dnia 18 kwietnia 2012 r., V CSK 190/11, LEX nr 1212828 oraz z dnia 6 lipca 2011 r., I CSK 157/11, BSN 2011, nr 11).

W konsekwencji – jak zaakcentował to również Sąd I instancji – w odniesieniu do służebności przesyłu wyraźnie oddzielić należy od siebie dwie konstrukcje: służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu (która mogła zostać nabyta przez zasiedzenie przed dniem 3 sierpnia 2008 r.) oraz służebności przesyłu. Oba te prawa posiadają analogiczną treść oraz pełnią te same funkcje, nie oznacza to jednak, by można było je utożsamiać. Odmierna jest przede wszystkim ich podstawa prawna (art. 145 i art. 292 k.c.). Podkreślić przy tym należy, że zasiedzenie służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu możliwe było przed dniem 3 sierpnia 2008 r., a z kolei stwierdzenie służebności przesyłu możliwe jest przy uwzględnieniu pełnego stanu faktycznego istniejącego na nieruchomości przed dniem 3 sierpnia 2008 r. (por. uchwała SN z dnia 22 maja 2013 r., III. CZP. 18/13).

Przesłankami obu w/w praw są: samoistne posiadanie służebności polegające na korzystaniu z trwałego i widocznego urządzenia w zakresie odpowiadającym treści służebności przesyłu bądź służebności przesyłu oraz upływ oznaczonego

w ustawie czasu, czyli 20 lub 30 lat (do dnia 1 października 1990 roku były to okresy 10 i 20 lat), w zależności od tego, czy posiadacz służebności był w dobrej, czy złej wierze (art. 172 k.c. w zw. z art. 292 k.c.), przy czym dla ustalenia tej drugiej przestanki ma znaczenie nie wiedza posiadacza o tym, kto jest właścicielem obciążonej nieruchomości, ale jego przekonanie co do tego, czy przysługuje mu wykonywane prawo (por. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 19 maja 2004 r., III CSK 496/02, LEX nr 152776).

Z przyjętych przez Sąd Okręgowy za Sądem I instancji ustaleń stanu faktycznego (co należy podkreślić, nie negowanego przez wnioskodawcę) nie wynika, by posiadanie służebności urządzeń energetycznych szczegółowo opisanych we wniosku było kiedykolwiek przerwane (przemawia za tym również domniemanie ciągłości posiadania - art. 340 k.c.). Wnioskodawca nie wykazał w żaden sposób ewentualnych innych dat rozpoczęcia przez poprzedników prawnych uczestnika postępowania posiadania służebności na swoich nieruchomościach, wskazanych przez uczestnika postępowania i przyjętych przez Sąd I instancji, a znajdujących potwierdzenie w załączonych do akt sprawy dokumentach. Dodać też należy, że zdaniem Sądu Okręgowego, uczestnik postępowania wykazał za pomocą przedłożonych przez siebie dokumentów swoje następstwo prawne po Skarbie Państwa, a następnie po kolejnych jej następcach, tj. Zakładzie (...) (w dniu 1 lutego 1989 r.), Zakładzie (...) S.A. (w dniu 12 lipca 1993 r.), (...) Sp. z o.o. (w dniu 30 czerwca 2007 r.), (...) S.A. z siedzibą w L. (w dniu 31 sierpnia 2010 r.). Podkreślenia wymaga też, że w przypadku przedsiębiorstwa państwowego następstwo prawne wynika z art. 5 ustawy z dnia 5 lutego 1993 r. o przekształceniach własnościowych niektórych przedsiębiorstw państwowych o szczególnym znaczeniu dla gospodarki państwa, a w przypadku kolejnych następców następstwo prawne wynika z art. 492 § 1 pkt 1 ksh i z art. 494 § 1 ksh. Następstwo to za każdym razem miało charakter sukcesji uniwersalnej, a więc wiązało się z przeniesieniem ogółu praw (art. 55² k.c., do których należy zaliczyć również posiadanie służebności, art. 55¹ k.c.) i obowiązków z poprzednika prawnego na następcę (lub było tylko zmianą nazwy). Dlatego zbędnym byłoby wymaganie, by dla wykazania przeniesienia posiadania służebności na uczestnika postępowania z jego poprzedników prawnych konieczne byłoby wskazanie tej służebności w wykazie przejmowanego majątku przez kolejnych poprzedników i wreszcie przez samego uczestnika postępowania. Zatem należy przyjąć, że uczestnikowi postępowania jako kolejnemu następcy prawnemu Skarbu Państwa pod tytułem ogólnym przysługuje w chwili obecnej służebność, która ze względu na datę upływu terminu jej nabycia przez zasiedzenie, należy uznać za służebność przesyłu bądź też służebność gruntową o treści odpowiadającej służebności przesyłu.

Nie można również zapomnieć, że do dnia wejścia w życie ustawy z dnia 31 stycznia 1989 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 3, poz. 11), tj. do dnia 1 lutego 1989 r., obowiązywała zasada jednolitego funduszu własności państwowej, zgodnie z którą Państwo było jedynym właścicielem całego mienia państwowego, niezależnie od tego, w czym zarządzie mienie to się znajdowało. W konsekwencji Państwu przysługiwały także uprawnienia właścicielskie co do mienia pozostającego w zarządzie przedsiębiorstw państwowych, a więc odrębnych od Skarbu Państwa osób prawnych (zob. art. 2 dekretu z dnia 26 października 1950 r. o przedsiębiorstwach państwowych, jedn. tekst: Dz. U. z 1960 r. Nr 18, poz. 111, a następnie art. 1 ustawy z dnia 25 września 1981 r. o przedsiębiorstwach państwowych, Dz. U. z 2002 r. Nr 112, poz. 981 ze zm.).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego oraz w doktrynie dominował wówczas pogląd, że państwowym osobom prawnym przysługuje względem przydzielonych im części mienia ogólnonarodowego szczególnego rodzaju prawo podmiotowe, określane zazwyczaj jako prawo zarządu lub prawo do tzw. zarządu operatywnego (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 kwietnia 1966 r., I CR 80/66, uchwały składu siedmiu sędziów z dnia 7 listopada 1980 r., III CZP 2/80, OSNCP 1981, nr 4, poz. 47 i z dnia 18 czerwca 1991 r., III CZP 38/91 oraz uchwałę z dnia 27 czerwca 1984 r., III CZP 28/84, OSNCP 1985, nr 1, poz. 11, a także sprzed wejścia w życie kodeksu cywilnego uchwałę składu siedmiu sędziów z dnia 16 października 1961 r., I CO 20/61). Państwowe osoby prawne nie miały jednak żadnych praw podmiotowych do zarządzanego przez nie mienia, które mogłyby przeciwstawić Państwu. Tak rozumianą zasadę jednolitej własności państwowej odnoszono też do posiadania, co oznaczało, że Skarb Państwa był nie tylko właścicielem, ale i posiadaczem rzeczy pozostających w zarządzie państwowych osób prawnych. Z tej przyczyny skutki związane z samoistnym posiadaniem nieruchomości przez państwowe osoby prawne mogły powstać jedynie na rzecz Skarbu Państwa. Jeżeli zatem nieruchomość pozostająca w zarządzie państwowej osoby prawnej nie była własnością

państwową, jej zasiedzenie – w razie ziszczenia się przesłanek określonych w art. 172 k.c. – mogło nastąpić nie przez państwową osobę prawną sprawującą zarząd, lecz przez Skarb Państwa. Dotyczyło to także zasiedzenia służebności gruntowej, jeżeli posiadaczem tej służebności była państwowa osoba prawna (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2003 r., V CK 24/03, z dnia 17 grudnia 2008 r., I CSK 171/08, OSNC 2010, nr 1, poz. 15, z dnia 13 października 2011 r., V CSK 502/10 i z dnia 9 lutego 2012 r., III CZP 93/11 oraz wyrok z dnia 9 grudnia 2009 r., IV CSK 291/09).

Z dniem 1 lutego 1989 r., w wyniku nowelizacji art. 128 k.c., dokonanej ustawą z dnia 31 stycznia 1989 r., doszło do uchylenia konstrukcji jednolitej własności państwowej, dzięki czemu państwowe osoby prawne uzyskały zdolność prawną do nabywania prawa własności. Ustawa ta nie przekształciła jednak ex lege stosunków własnościowych państwowych osób prawnych w stosunku do składników majątkowych, które w dniu 1 lutego 1989 r. były w zarządzie tych osób. Przekształcenie prawa zarządu przysługującego państwowym osobom prawnym w stosunku do gruntów będących własnością Skarbu Państwa w prawo użytkowania wieczystego, a w stosunku do budynków, innych urządzeń i lokali znajdujących się na tych gruntach w prawo własności nastąpiło – tak jak miało to miejsce w niniejszej sprawie – dopiero z dniem 5 grudnia 1990 r., na podstawie art. 2 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29 września 1990 r. o zmianie ustawy o gospodarce gruntami i wywłaszczeniu nieruchomości (zob. uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 18 czerwca 1991 r., III CZP 38/91). Do dnia 5 grudnia 1990 r. państwowe osoby prawne nie miały więc samodzielnych praw do składników mienia państwowego, którym dotąd zarządzały, i nadal wykonywały w tym zakresie jedynie uprawnienia Skarbu Państwa. Dopiero od tego dnia mogły wykonywać posiadanie „dla siebie”, czyli we własnym imieniu i na swoją rzecz.

Godzi się również zauważyć, że przed dniem 1 lutego 1989 r. przeniesienie posiadania służebności przez Skarb Państwa na państwową osobę prawną – ze względu na obowiązującą wówczas zasadę jednolitej własności państwowej – nie było możliwe. Dopiero bowiem od dnia 5 grudnia 1990 r. Przedsiębiorstwo Państwowe Zakład (...) mógł wykonywać posiadanie służebności we własnym imieniu. Jeśli więc prawo użytkowania wieczystego powstało z dniem 5 grudnia 1990 r. na rzecz uwłaszczonej osoby prawnej w sposób pierwotny, to powstanie tego prawa uzależnione było od stwierdzenia, że państwowa osoba prawna, jako wykonująca zarząd nieruchomością, kontynuowała w tym dniu jej posiadanie, przypisywane do dnia 1 lutego 1989 r. Skarbowi Państwa. Przy takim charakterze relacji między wskazanymi podmiotami trzeba przyjąć, że między Skarbem Państwa i osobą uwłaszczoną jego nieruchomością zachodzi następstwo prawne w zakresie posiadania. Skoro zaś uzyskanie określonego prawa do rzeczy, z której państwowa osoba prawna korzystała już wcześniej, realizując inne uprawnienia, było wynikiem woli właściciela – państwa, występującego w stosunkach cywilnych jako Skarb Państwa, to nie można przyjmować, że państwowa osoba prawna, która uzyskała użytkowanie wieczyste nieruchomości, objęła tę nieruchomość w posiadanie w sposób pierwotny na podstawie jednostronnego aktu zawładnięcia nią. Za poglądem tym Sąd Najwyższy opowiedział się również w postanowieniach z dnia 17 grudnia 2008 r., I CSK 171/08 i z dnia 13 października 2011 r., V CSK 502/10, natomiast w postanowieniu z dnia 10 kwietnia 2008 r., IV CSK 21/08 - podkreślając, że służebność gruntowa może być ustanowiona także na rzecz użytkownika wieczystego nieruchomości władnącej – stwierdził, że wnioskodawca, który z dniem 5 grudnia 1990 r. ex lege nabył użytkowanie wieczyste nieruchomości pozostającej w jego zarządzie, może doliczyć okres korzystania z trwałego i widocznego urządzenia przez Skarb Państwa w czasie, gdy był tylko zarządcą nieruchomości. Z kolei w wyroku z dnia 3 stycznia 1989 r., III CRN 271/68 (OSNCP 1969, nr 10, poz. 177) wyjaśnił, że osoba, na rzecz której przeniesiono posiadanie nieruchomości władnącej, uprawniona jest do posiadania służebności związanych z tą nieruchomością.

Uwzględniając powyższe, nie można podzielić poglądu wnioskodawcy, aby budowa urządzeń energetycznych wymagała wydania decyzji administracyjnych (czy to w trybie określonym w art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości w odniesieniu do nieruchomości państwowej czy to w trybie ustawy z dnia 28 czerwca 1950 r. o powszechnej elektryfikacji wsi i osiedli). Przypomnieć bowiem należy, iż urządzenia szczegółowo opisane we wniosku zostały zlokalizowane na działkach poprzednika prawnego uczestnika postępowania w poprzedniej formacji ustrojowej w warunkach obowiązywania zasady jedności mienia ogólnonarodowego wyrażonej w art. 128 k.c. Zgodnie z tą zasadą własność ogólnonarodowa (państwowa) była jedna i przysługiwała niepodzielnie

Państwu, zaś uprawnienia płynące z własności państwowej wykonywały w imieniu własnym państwowe osoby prawne w granicach swej zdolności prawnej. Stąd też gdyby istniały decyzje wywłaszczeniowe, nie mogłyby obejmować nieruchomości stanowiących wówczas własność Państwa, gdyż własność państwowa nie mogła być przedmiotem wywłaszczenia na rzecz Państwa.

Należy również zauważyć, że o ile w okresie obowiązywania art. 177 k.c. wyłączona była możliwość zasiedzenia nieruchomości (odpowiednio - służebności gruntowej) Skarbu Państwa, o tyle nie było regulacji wyłączającej generalnie możliwość kwestionowania posiadania nieruchomości (odpowiednio - służebności gruntowej) prywatnej przez Skarb Państwa.

Jak już wcześniej wskazano, przyjmuje się, że osoba prawna, która przed dniem 1 lutego 1989 r., mając status państwowej osoby prawnej, nie mogła nabyć (także w drodze zasiedzenia) własności nieruchomości ani ograniczonych praw rzeczowych, może do okresu samoistnego posiadania wykonywanego po dniu 1 lutego 1989 r. doliczyć okres posiadania Skarbu Państwa sprzed tej daty.

W myśl art. 176 § 1 k.c. doliczenie okresu posiadania poprzednika dopuszczalne jest jeżeli podczas biegu zasiedzenia nastąpiło przeniesienie posiadania. Przepis ten ma brzmienie uniwersalne i dotyczy doliczenia okresu posiadania poprzednika w odniesieniu do wszystkich przypadków. Jeśli zatem aktualnie służebność przesyłu posiada przedsiębiorca energetyczny, który powstał w wyniku przekształcenia przedsiębiorstwa państwowego, to nie musi doliczać czasu posiadania nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści tej służebności przez przedsiębiorstwo państwowe po 1 lutym 1989 r., ponieważ zgodnie z zasadą kontynuacji rządzącą przekształceniem osób prawnych, przedsiębiorca energetyczny i przedsiębiorstwo państwowe to ten sam podmiot prawa. Natomiast jego poprzednikiem w posiadaniu był Skarb Państwa. Zgodnie bowiem z zasadą jednolitego funduszu własności państwowej (art. 128 k.c.) do 1 lutego 1989 r. przedsiębiorstwa państwowe, choć miały samodzielność prawną względem Skarbu Państwa (były osobami prawnymi), to, jak wskazano, zarządzały mieniem państwowym w imieniu i na rzecz Skarbu Państwa. Teoria ta obejmowała też posiadanie, a w konsekwencji to Skarb Państwa należało uznać za posiadacza nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści służebności przesyłu, podczas gdy przedsiębiorstwo państwowe było tylko dzierżycielem. Zgodnie zatem z art. 176 § 1 k.c. przedsiębiorca energetyczny może doliczyć do swojego (i swoich poprzedników prawnych) okresu posiadania okres posiadania Skarbu Państwa (jako poprzednika w posiadaniu), o ile zostaną spełnione wskazane w tym przepisie przesłanki. Dotyczy to przede wszystkim obowiązku udowodnienia przez przedsiębiorcę energetycznego, że doszło do przeniesienia posiadania na rzecz jego lub jego poprzedników prawnych przez Skarb Państwa (vide: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2013 r., IV CSK 672/12, Lex nr 1360293).

Nieporozumieniem w tym kontekście pozostaje zarzut naruszenia art. 277 k.p.c. w zw. z art. 233 S 1 k.p.c. oraz art. 7 k.c. w zw. z art. 172 k.c. i art. 292 k.c. To wnioskodawca (uczestnik postępowania) winien udowodnić, że uczestnik postępowania był w złej wierze, a nie odwrotnie.

Pozbawiony podstaw jest także zarzut apelującego, że Sąd I instancji naruszył art. 172 k.c. w zw. z art. 176 S 1 k.c. i art. 292 k.c. poprzez doliczenie posiadania służebności poprzedników prawnych uczestnika postępowania. Przede wszystkim uczestnik postępowania przedłożył w trakcie postępowania pierwszoinstancyjnego szereg dowodów w postaci dokumentów oraz osobowych źródeł dowodowych celem wykazania w/ w okoliczności, a zatem je wykazała i udowodniła.

Uczestnik postępowania we wniosku i w odpowiedzi na wniosek bardzo dokładnie wykazała przejście posiadania i prawa służebności z poprzedników prawnych na kolejnych następców. Co więcej, uczestnik postępowania wskazał na uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 18.06.1991 r. — mająca moc zasady prawnej - (111 CZP 38/91), zgodnie z którą w odniesieniu do składników majątkowych, które w dniu 1 lutego 1989 r. były w dyspozycji państwowych osób prawnych, przekształcenie własnościowe nastąpiło na podstawie przepisów regulujących strukturę majątkową państwowych osób prawnych, a takimi przepisami w odniesieniu do przedsiębiorstw państwowych jest właśnie art. 1 pkt. 9 ustawy z dnia 20.12.1990 r. o zmianie ustawy o przedsiębiorstwach państwowych. Dodatkowo

uczestnik postępowania przedłożył decyzję z dnia 06 września 1991 roku, nr (...) (...) (...), z której wynika, że poprzednik prawny uczestnika postępowania - Zakład (...) — stał się z mocy prawa użytkownikiem wieczystym działki o nr (...) (obecnie (...)) i (...) położone w miejscowości F., oraz właścicielem znajdującego się na niej budynku rozdzielni. W/ w rozdzielni zasilania urządzenia elektroenergetyczne znajdujące się na nieruchomości wnioskodawcy. Wskazana nieruchomość była przez cały okres biegu zasiedzenia funkcjonalnie połączona z odcinkiem linii przebiegających przez nieruchomość wnioskodawcy/ uczestnika postępowania. Urządzenia zaś znajdujące się na w/ w nieruchomości jako element składowy rozdzielni, zgodnie z art. 47 § 1 k.c. dzielą los prawny tej rozdzielni.

Należy wyjaśnić również, że rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 listopada 1981 roku, na które powołuje się wnioskodawca/ uczestnik postępowania nie ma zastosowania do przekształcenia przedsiębiorstwa państwowego w jednoosobową spółkę Skarbu Państwa.

Uczestnik postępowania ad. 1)/ wnioskodawczyni podaje, że owo przekształcenie nastąpiło w oparciu o ustawę z dnia 5 lutego 1993 roku o przekształceniach własnościowych niektórych przedsiębiorstw państwowych o szczególnym znaczeniu dla gospodarki państwa (Dz.U. nr 16, poz. 69). Zgodnie zaś z art. 2 ust. 1 w/ w ustawy, przekształcenie przedsiębiorstw w jednoosobowe spółki Skarbu Państwa następuje na zasadach i w trybie określonym w ustawie z dnia 13 lipca 1990 r. o prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych. Ponadto, zgodnie z art. 4 ust. 2 tej ustawy stanowi, że o którym mowa w ust. 1 pkt 2, nie stosuje się przepisów ustawy z dnia 25 września 1981 r. o przedsiębiorstwach państwowych Zważywszy, że rozporządzenie na które powołuje się apelujący jest aktem wykonawczym do ustawy z dnia 25 września 1981 roku o przedsiębiorstwach państwowych które do przedmiotowego przekształcenia nie ma zastosowania, powoływanie się na przedmiotowe rozporządzenie jest bezzasadne.

Ponadto zupełnie nieuzasadnione jest twierdzenie wnioskodawcy/ uczestnika postępowania, jakoby z przedłożonego protokołu przekazania nie wynika, jakie urządzenia przeszły do (...) S.A.. W załączeniu nr 1 do tego protokołu jest wprost wymienione co przechodzi do (...), a zatem wszystkie inne urządzenia zostały w majątku poprzednika prawnego uczestnika postępowania. Do tego protokołu nie ma zastosowania rozporządzenie na które powołuje się wnioskodawca.

Przechodząc zaś już szczegółowo do zarzutu apelacji dotyczącego się dobrej wiary wskazać należy, że dla oceny tej przesłanki po stronie uczestnika postępowania istotne jest domniemanie dobrej wiary wynikające z art. 7 k.c., które obowiązuje do czasu, gdy strona przeciwna nie udowodni złej wiary. Domniemanie dobrej wiary z art. 7 k.c. jest wiążące dla sądu orzekającego – art. 234 k.p.c. – aż do czasu, gdy strona związana ciężarem dowodu (art. 6 k.c.) udowodni złą wiarę, czyli obali powoływane domniemanie prawne (tak: Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 20 kwietnia 1994 r., I CRN 44/94, OSNCP 1994, nr 12, poz. 245). W takiej więc sytuacji wnioskodawca, kwestionujący istnienie tego domniemania, powinien je obalić za pomocą wszystkich możliwych środków dowodowych. Tymczasem, zdaniem Sądu Okręgowego, wnioskodawca nie podjął w tym zakresie żadnych działań i nie obalił domniemania dobrej wiary po stronie uczestnika postępowania, ograniczając się do twierdzenia, że poprzednik prawny uczestnika postępowania nie legitymuje się żadnym tytułem, na podstawie którego mógł korzystać z nieruchomości nie będącej jego własnością (nie uzyskał bowiem zgody właściciela nieruchomości na posadowienie urządzeń przesyłowych na nieruchomości szczegółowo opisanej we wniosku tudzież decyzji administracyjnej zezwalającej na posadowienie tychże urządzeń), a upływ czasu po zmianach własnościowych powiązany z nieuregulowaniem kwestii korzystania z nieruchomości wnioskodawcy winien był skłonić go do powzięcia wątpliwości odnośnie do tego, czy przysługuje mu prawo do korzystania z rzeczy w dotychczasowym zakresie. Warto odwołać się w tym miejscu do uzasadnienia Sądu Najwyższego przedstawionego w postanowieniu z dnia 13 października 2005 r., IV CSK 165/05 (Lex nr 186901). Powyższa sprawa dotyczyła wniosku zakładu energetycznego o stwierdzenie zasiedzenia służebności przesyłu, zaś bieg zasiedzenia rozpoczął się tam w związku ze zmianami własnościowymi (jak w sprawie niniejszej). Ostatecznie doszło do prawomocnego oddalenia wniosku o zasiedzenie, gdyż Sąd Najwyższy podzielił pogląd, że wnioskodawca nie mógł być uznany za posiadacza służebności w dobrej wierze, ponieważ samowolnie wszedł w posiadanie cudzej nieruchomości gruntowej. Na potrzeby przedmiotowej sprawy i treści stawianych zarzutów apelacyjnych istotne są jednak uwagi zawarte w uzasadnieniu orzeczenia Sądu Najwyższego. Mianowicie, stwierdził on, że: „...domniemanie z art. 7 k.c. znajduje zastosowanie także w zakresie nabywania służebności gruntowej przez zasiedzenie (art. 172 k.c.

w zw. z art. 292 k.c.); uczestnicy kwestionowali w sprawie dobrą wiarę i tak też przyjął sąd rejonowy i okręgowy przy rozpoznawaniu apelacji; oznaczało to konieczność zweryfikowania ustanowionego przez ustawodawcę domniemania prawnego, co też oba sądy uczyniły, prowadząc obszernie postępowanie dowodowe; ciężar dowodu w zakresie obalenia wspomnianego domniemania spoczywał na uczestniku postępowania; sądy uznały obalenie domniemania w wyniku toczącego się postępowania dowodowego...”.

Zważywszy, że uczestnik postępowania posiada decyzję wydaną na podstawie ustawy Prawo budowlane oczywistym jest (domniemanie faktyczne), że musiał legitymować się tytułem do gruntu w momencie wejścia w posiadanie. W przeciwnym razie decyzja nie zostałaby wydana. Zgodnie bowiem z art. 29 ust. 5 ustawy z dnia 24 października 1974 r. - Prawo budowlane, oczywistym jest, że strony postępowania objętego tą decyzją musiały wyrazić zgodę na przebieg tej inwestycji.

Odnosząc te ustalenia i wywody do przedmiotowej sprawy należy zauważyć, że sam fakt zmian własnościowych nie jest wystarczający do obalenia domniemania dobrej wiary. Konieczne jest bowiem przeprowadzenie postępowania dowodowego na okoliczność wejścia w posiadanie cudzej nieruchomości na potrzeby korzystania z postawionych urządzeń elektroenergetycznych celem obalenia domniemania wynikającego z art. 7 k.c. Inicjatywa dowodowa była zaś po stronie wnioskodawcy, który jednak żadnych dowodów nie przeprowadził i nie obalił domniemania dobrej wiary posiadacza służebności.

Zauważyć przy tym należy, że potrzeba dalszego utrzymania urządzeń przesyłowych znajdujących się na działkach stanowiących obecnie własność wnioskodawcy, po nabyciu ich od swoich poprzedników prawnych, a jeszcze wcześniej od Skarbu Państwa, jako niezbędnych dla zaopatrzenia ludności w energię elektryczną nie były, zarówno w tamtym czasie jak i w następnych latach przez wnioskodawcę kwestionowana. Zasady doświadczenia życiowego pozwalają sądzić, że obciążenie nimi działek nie pozostawało bez wpływu na cenę ich nabycia. Uczestnik, ani jego poprzednicy prawni przez kilkadziesiąt lat nie protestowali przeciwko obecności urządzeń i nie ubiegali się w ramach przysługujących im środków prawnych o zmianę ich lokalizacji, co pozwoliłoby bezkonfliktowo i bez uszczerbku dla istotnych interesów znacznej grupy odbiorców energii podjęcie w stosownym czasie starań o zmianę istniejącego stanu rzeczy. W konsekwencji Sąd Okręgowy podzielił stanowisko Sądu I instancji o nabyciu przez uczestnika postępowania (...) SA z/s w L. oraz jej poprzedników prawnych służebności przez zasiedzenie w dobrej wierze.

Odnosząc się do apelacji w części dotyczącej urządzeń ciepłych – to za sądem I instancji powtórzyć należy, że nie jest możliwe ustanowienie służebności przesyłu w sytuacji nie wykorzystywania – nie działania urządzeń służących do przesyłu od 1998 roku. Przeczy temu wprost cel i wykładania celowościowa art. 305¹ kc. Warunkiem sine qua non jest bowiem wola ustanowienia służebności celem przesyłania energii i w tym zakresie korzystania z nieruchomości obciążonej. Skoro zaś urządzenia owe nie są do tego celu wykorzystywane nie może być mowy o ustanowieniu służebności. Oczywiście nie pozbawia to właściciela nieruchomości do skorzystania z innych uprawnień prawa rzeczowego mających na celu spowodowanie usunięcia tych urządzeń i dochodzenia roszczeń współlistniejących.

Mając na względzie powyższe Sąd Okręgowy oddalił apelację na zasadzie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na zasadzie art. 520 § 2 k.p.c., na które złożyło się wynagrodzenie pełnomocników uczestników postępowania ustalone na podstawie § 5 pkt 3 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tj Dz. U. z 2018 r., poz. 265).

SSO Joanna Walczuk SSO Agnieszka Kluczyńska SSO Cezary Olszewski